

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

CORNEL ONACA

MARTORI ȘI MARTIRI
din temnițele comuniste

Ediția a III-a revăzută și adăugită

Editura Evdokimos
Fundația Profesor George Manu
2018

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE.....	11
PREFAȚĂ LA EDIȚIA I	15
ARGUMENT	17
PROLOG.....	19
COPILĂRIA ȘI ADOLESCENȚA.....	21
ARESTAREA.....	47
1. SECURITATEA ORADEA.....	47
ANCHETA.....	59
Tratamentul la Securitatea Oradea	83
Mâncarea	84
Asistența medicală	85
Îmbrăcămintea.....	85
Legătura cu familia și asistența juridică.....	86
Perchezițiile.....	86
Pachetele de acasă.....	86
Legătura cu procurorul.....	87
30 aprilie 1952	88
2. PENITENCIARUL CLUJ	93
PROCESUL.....	97
3. LAGĂRUL-ÎNCHISOARE GHENCEA-BUCUREȘTI	111
4. JILAVA.....	115
CANALUL DUNĂRE-MAREA NEAGRĂ	117
5. POARTA ALBĂ.....	117
6. PENINSULA	121
7. MINA DE PLUMB BAIA SPRIE.....	129

CUPRINS

8. CAVNIC.....	153
9. PENITENCIARUL SATU MARE.....	169
10. PENITENCIARUL CLUJ.....	172
11. PENITENCIARUL ORADEA.....	176
Rejudecarea procesului.....	188
12. ÎNCHISOAREA OCNELE MARI.....	204
13. ÎNCHISOAREA – SPITAL VĂCĂREȘTI.....	208
ELIBERAREA.....	211
14. PENITENCIARUL TIMIȘOARA.....	211
POSTFAȚĂ.....	242
NOTĂ BIOGRAFICĂ.....	253
ANEXE FOTOGRAFICE.....	255

ARGUMENT

Am scris aceste însemnări fără nici o urmă de intenție de a „face” literatură. Dorința mea cea mai vie este să las iubiților mei descendenți o mărturie asupra unei perioade grele din tinerețea mea, tinerețe despre care, din prudență – de ce n-aș spune-o și din delicatețe pentru a nu-i răni pe cei dragi și apropiați – am vorbit prea puțin.

În același timp mă adresez ție, iubite cititorule tânăr sau vârstnic, cu rugămintea să-mi primești în inima ta aceste destăinuiri târzii, ca, alăturându-le altor mărturii cutremurătoare despre gulagul românesc, despre închisorile comuniste și despre suferințele românilor exterminați de... frații lor români, să nu uiți nicicând de acele timpuri. Și poate, dincolo de suferințele inimaginabile, va ajunge la tine o parte din inima mea rănită, dar neînărită și fără pic de ură și de dorință de răzbunare.

Pentru că, așa cum atât de frumos ne-a învățat Nicolae Steinhardt în insolitul său jurnal (al fericirii!), în detenție, noi, cei atât de tineri mai ales, am învățat de la cei vârstnici, o elită a intelectualității românești ce făcea cinste oricărei Academii, nu doar cum să rostim corect și cu smerenie „Tatăl nostru”, nu doar cum să vorbim franțuzește, nu doar să recităm sute de poezii, nu doar să înțelegem tainele simfoniilor lui Beethoven, nu doar..., nu doar..., ci și cum să ne purtăm în lume, cum să ne ținem tari în fața suferinței, cum să nu-i trădăm pe frații noștri, într-un cuvânt, să rămânem oameni chiar și atunci când foamea, bătaia și umilințele puneau stăpânire pe trupurile noastre și pe nervii noștri.

Vreau să se cunoască de la mine ce mi s-a întâmplat, precum și realitatea nemiloasă a anilor '50 și îți cer să înlături eventualul

Respectiv sentiment stânjenitor ce ți s-ar fi provocat într-o situație oarecare, pentru că nu am comis nimic de care să te jenezi, iar acolo în detenție, unde am fost aruncat și ținut izolat, m-am comportat demn, corect, ireproșabil; așa m-au caracterizat cei îndreptățiți să o facă.

Conviețuirea în promiscuitate de-a lungul perioadei din închisoare, mi-a dat prilejul să descopăr fețele nevăzute ale omului, astfel cum erau ei dezbrăcați de muștrarea cugetului.

Acolo, în văgăuna hidoasă, eram stăpânit de dorințe puternice pentru lucruri folositoare, căutând cât mai des să mă aflu în preajma oamenilor cu trăsături și manifestări distinctivă, de la care să învăț și să-mi însușesc principiile care țin de spirit și intelect.

Cu asemenea oameni am petrecut în temniță cele mai înălțătoare momente, oameni care au stăruit la formarea mea morală și intelectuală.

Și lor, celor care ne-au învățat atâtea lucruri folositoare, le închin aceste mărturii în semn de înaltă prețuire și de veșnică recunoștință. Evocându-i, sper din toată inima să simtă, acolo unde sunt, în împărăția cea veșnică, toată dragostea mea.

Fie ca aceste mărturii să însemne pentru noi toți o deviză specifică a blândului nostru neam: să iertăm, dar să nu uităm!

Am fost încurajat în realizarea acestei cărți de către Florica, soția mea, care a cunoscut tot șirul de întâmplări din perioada plină de amărăciune și suferință; apoi de către modelul meu, inginer Ion Fotiade, care a citit manuscrisul încă din anii 1990-1991, cărora le port o pioasă aducere - aminte.

Tuturor prietenilor care prin îndemnul lor au contribuit să dau tiparului aceste memorii, care poate altfel ar fi rămas în sertarele mele, le exprim toată gratitudinea mea, cu sincere mulțumiri!

Cornel Onaca

PROLOG

Realizările ulterioare obținute în viață nu au compensat greutățile, necazurile, ofensele și înjosirile provocate de unii, așa-ziși semenii ai mei, nedreptăți de care am avut parte și pe care am fost obligat să le suport în această vremelnică trecere a mea prin viață.

Am sădit și eu un pom, am întemeiat o familie, am crescut și educat un copil, am construit o casă, m-am realizat profesional în dorința de a lăsa ceva în urma mea.

Am fost însă și înșelat în viață de către oameni pe care i-am considerat ca buni și consecvenți cu idealurile noastre. Am dorit să fac parte din categoria oamenilor merituoși, chiar dacă nu se fac remarcați cu tot dinadinsul; din nefericire nu am putut să schimb sau să îndrept lucrurile așa cum aș fi vrut. Nu am crezut nicio clipă că cele stabilite prin forță și minciună vor dăinui, dar nici că a rămâne într-o stare de indolență, de apatie, va schimba sau vindeca răul lumii acesteia.

Pe parcursul anilor, am încercat să afixez o oarecare stare de mulțumire mimând o statornicie în raporturile ce trebuiau să domnească între mine și restul oamenilor, atașamentul și afecțiunea pentru semenii mei au rămas neștirbite. Cu toate acestea, undeva în adâncul meu, eram ca un copac uscat.

Veselia, adesea forțată, nu trezea în mine niciun resort, iar sufletul meu nu mai tresălta la niciun eveniment. Purtam în permanență înăuntrul ființei mele sentimentul de dezgust, desigur din cauza perioadei de timp ce a erodat atât de timpuriu

și pentru totdeauna bucuria simplă a tinereții mele mutilate.

M-am întrebat de multe ori cum să mă comport și să reacționez, încercând să ies din carapacea interiorizării impuse. Tot de atâtea ori îmi apărea aceeași imagine crispată, urmărită cu emoția și fruntea plecată în fața suferinței nedrepte, purtând pe mai departe supliciul vinilor imagine inventate cu cinism de comunismul ce a apărut în România prin falsitate, aplicând prin metodele și procedeele folosite, cele mai barbare, mai despotice și mai samavolnice umilințe.

Cu toate acestea, ciudat, cei mai mulți dintre cei care am suferit nu simțim nicio ură față de călăii noștri, ci doar milă creștinească pentru cei atât de jos căzuți din condiția de oameni... și poate, o mare, o infinită tristețe.

Prin aceste însemnări doresc să aduc o contribuție, fie și modestă, și evident, fără nicio pretenție literară, la dezvăluirea adevărului, realizând o parte din gândurile peste timp ale celor atât de grav frustrați și batjocoriți de către cerberii credincioși ai comunismului importat de la ruși.

Iată de ce toți, cei care am fost martorii și deopotrivă martirii odioaselor înscenări și crime ale proceselor politice, avem datoria să mărturisim generațiilor viitoare, să știe și să țină minte, urmările unei ideologii care a avut drept scop: opresiunea, teroarea, nedreptatea, crima împotriva umanității, culminând cu dezumanizarea ființei umane.

Noi vom putea ierta, sunt sigur, dar nu avem dreptul să uităm!

COPILĂRIA ȘI ADOLESCENȚA

Anii copilăriei mele au fost plini de lipsuri și greutate, cu lovituri și goluri sufletești, ani de confruntări, fără bucurii, care și-au pus amprenta de iremediabilă tristețe pe destinul meu.

În toamna anului 1940, la numai 9 ani, am fost martorul primelor nedreptăți înfăptuite de semenii noștri, pentru care experiența înfăptuită cu o parte din omenire constituia începutul unui demers oribil și întunecat îndreptat împotriva oamenilor.

Am luat deci la vârsta fragedă de numai 9 ani calea pribegiei ca urmare a Dictatului de la Viena, asistând la drama multor familii de români. Obligate să-și părăsescă locurile natale, renunțând la toată agoniseala lor, zeci, sute de familii au pornit căutându-și pe alte meleaguri un locșor pentru supraviețuire. Între aceste multe familii era și familia mea. Țin minte cum tatăl meu, simplu factor poștal, care-și făcea serviciul pe vagonul de poștă, sosind cu trenul din cursa București-Oradea, a întreat-o pe mama dacă suntem pregătiți pentru plecare.

Era Cedarea Ardealului și termenul de părăsire a orașului Oradea, unde locuiam, sosise.

Într-o singură noapte părinții mei împreună cu cei trei copii pe care-i aveau și-au adunat și împachetat puținele lucruri, urmând ca a doua zi să părăsească casa unde ne născusem, locurile unde trăisem până atunci, vecinii, cunoscuții și prietenii copilăriei adânc și definitiv rănite.

Încotro? Chiar dacă s-ar fi vorbit despre acel loc, pentru mine ar fi fost tot o necunoscută și tot atât de neimportantă. Important era că mă despărțeam de Ghiță, Nicu, Liviu, Sabin, Mimi, Viorica și mulți alți copii cu care zburdam în jocurile noastre nesfârșite.

Cui ne vom destăinui de-acum înaintea descoperirile zilnice? Cui vom povesti și cine vor fi necunoscuții parteneri ai jocurilor și preocupărilor noastre? Vor înțelege ei oare că noi credeam cu adevărat în tot ceea ce făceam? Vor înțelege oare că jocul fără acest crez nu-și are rostul? Vom mai fi oare atât de apropiați unii de alții? Ne vom căuta, ne vom striga și fluiera pentru întâlnirile noastre spontane?

Încotro te îndrepti și ce viitor te așteaptă, copilărie fără griji și gânduri?

De sărbători, duminica, dar mai cu seamă la Crăciun și la Paști, îmbrăcați uneori în haine noi, dar oricum întotdeauna curate, împreună cu părinții și frații ne îndreptam pașii spre biserică, unde într-o pioșenie sfântă ascultam muți oficierea slujbei religioase. Mă uitam la mama și la celelalte femei cât trăiau și cât erau de pătrunse de cele propovăduite de sfinții părinți, dar mai ales cât de sincer sufereau ascultând suferințele și patimile sfinților.

Apoi, seară de seară eram învățați să ne rostim în genunchi, cu glas tare, rugăciunea. Mama, neștiutoare de carte, dorea să ne asculte citindu-i din cărțile de religie și de rugăciuni; știa aproape pe de rost cântecele religioase pe care le cânta cu mare evlavie. Nu țin minte s-o fi auzit vreodată muștrându-ne cu glas dușmănos, iar la năzbâțiile pe care le făceam, dojana ei era parcă făcută cu o mare durere lăuntrică.

Când rămâneam singuri acasă, iar mama era plecată la cumpărături, noi, cei trei frați, aduceam în casa noastră și alți copii pentru a ne desfășura jocurile zilnice, toate improvizațiile minții copilărești, folosind cele mai năstrușnice jocuri, cocoțându-ne pe garduri, prin pomi și chiar pe acoperișul casei. Mama era cea care ne lua apărarea în cazul pedepselor meritate, aplicate fără cruțare de tata, care muncea din greu pentru întreținerea familiei.

Totul apoi se uita, tot necazul trecea, pentru ca totul să reînceapă și să continue într-o beatitudine, o dulce și neasemuită nepăsare.

Tatăl, exigent cu sine însuși și cu ceilalți, dorea ca fiii lui să învețe carte; ne urmărea cu atenție nefiind împăcat cu gândul ca